

Naziv kolegija	EUROPSKI I SVJETSKI SUSTAV ZAŠTITE PRAVA ČOVJEKA	
Nastavnici	Prof. dr. sc. Davor Lapaš Prof. dr. sc. Nina Vajić Doc. dr. sc. Trpimir Mihael Šošić	
Status kolegija (semestar i redoviti ili fakultativni)	Redoviti, III. semestar	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave (predavanja, vježbe, seminar i sl.)	Interaktivni oblik nastave – predavanja i konzultacije. Znanje studenta provjerava se kroz usmeni ispit.	
ECTS koeficijent opterećenja studenta	5	
Broj sati po semestru	15	
Ciljevi kolegija		
<div><div>1. Međunarodnopravna zaštita ljudskih prava svojim je razvojem, naročito posljednjih desetljeća, postala iznimno opsežan dio materije međunarodnog prava. Cilj ovoga predmeta je upoznati doktorande s temeljima razvoja sustava zaštite ljudskih prava kako na univerzalnoj, tako i na regionalnoj (posebice europskoj) međunarodnoj razini.</div><div>2. Također, cilj je i osposobiti studente za analizu i detaljnije proučavanje međunarodne, posebno europske prakse u zaštiti ljudskih, što danas ima sve veću praktičnu vrijednost s obzirom da je Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, kao uostalom i drugi obvezujući međunarodnopravni instrumenti koji štite ljudska prava (npr. Paktovi i drugi međunarodni ugovori) sastavni dio hrvatskoga pravnog poretka.</div></div>		
Sadržaj kolegija		
<div><div>1. Uvodna razmatranja</div><div><div>1.1. Dokumenti o pravima čovjeka u unutrašnjem pravu</div><div>1.2. Međunarodni dokumenti o zaštiti prava čovjeka u 19. stoljeću</div><div>1.3. Liga naroda i zaštita prava čovjeka</div></div><div>2. Zaštita prava čovjeka u sustavu Ujedinjenih naroda</div><div><div>2.1. Atlantska povelja; Povelja Ujedinjenih naroda</div><div>2.2. Redovni organi Ujedinjenih naroda i zaštita prava čovjeka</div><div>2.3. Ugovori o zaštiti prava čovjeka i ugovorna tijela za njihovu primjenu</div><div>2.4. Republika Hrvatska i zaštita prava čovjeka u Ujedinjenim narodima</div><div>2.5. Specijalizirane ustanove Ujedinjenih naroda i zaštita prava čovjeka</div><div><div>2.5.1. Međunarodna organizacija rada</div><div>2.5.2. UNESCO</div><div>2.5.3. Svjetska zdravstvena organizacija</div></div></div><div><div>3. Vijeće Europe i zaštita prava čovjeka</div><div><div>3.1. Europska konvencija o zaštiti prava čovjeka i temeljnih sloboda</div><div>3.2. Europska socijalna povelja</div><div>3.3. Reforma sustava nadzora nad primjenom Europske konvencije o pravima čovjeka</div><div>3.4. Vijeće Europe i zaštita prava čovjeka u državama nečlanicama</div></div><div>4. Konferencija o sigurnosti i suradnji u Europi (KESS) i Organizacija za sigurnost i suradnju u Europi (OSCE)</div><div><div>4.1. Završni akt iz Helsinkija</div><div>4.2. Konferencija o ljudskoj (humanoj) dimenziji</div><div>4.3. Sustav općeg nadzora poštivanja prava čovjeka u KESS-u i OSCE-u</div><div>4.4. Zaštita manjina; Visoki komesar za manjine</div></div></div></div>		

Očekivani ishodi učenja
I. INTELEKTUALNE (KOGNITIVNE) VJEŠTINE:
1. Znanje i razumijevanje

Nakon uspješno savladanog predmeta student će moći:

- identificirati izvore međunarodnopravnih pravila kojima se štite ljudska prava, te razlikovati specifičnosti zaštite na univerzalnoj i regionalnoj razini;
- prepoznati potrebe razvoja međunarodnopravne zaštite prava posebnih skupina (npr. izbjeglice, migranti, apatridi, žene, djeca, manjine, domorodačko stanovništvo i dr.);
- identificirati potrebe specifične zaštite ljudskih prava i sloboda, kako postojeće (npr. sloboda od diskriminacije, sloboda od mučenja, pravo na život, pravo na slobodu misli, savjesti i vjeroispovijesti i dr.) tako i one u razvoju;
- definirati pravne pojmove s područja međunarodnopravne zaštite ljudskih prava;
- objasniti međunarodnopravne institute i mehanizme zaštite ljudskih prava te prepoznati njihovu povezanost i uklopljenost u sustav međunarodnog prava, prvenstveno kroz univerzalne (npr. UN, Međunarodna organizacija rada, UNESCO) kao i regionalne međunarodne organizacije (npr. Vijeće Europe, OEES, Organizacija američkih država, Afrička unija, Arapska liga).

2. Primjena

Nakon uspješno savladanog predmeta student će moći:

- grupirati i opisati međunarodnopravne institute i mehanizme zaštite ljudskih prava s obzirom na specifičnosti zaštite na univerzalnoj i regionalnoj razini te zaštite posebnih skupina;
- primijeniti međunarodnopravne norme zaštite ljudskih prava na konkretne primjere iz međunarodne prakse, posebice uzimajući u obzir dinamičnost sustava zaštite ljudskih prava utemeljenog na međunarodnim ugovorima kao tzv. „živućim instrumentima“;
- ilustrirati značenje međunarodnopravnog režima zaštite ljudskih prava za stabilnost međunarodnog poretka i suradnju između država i drugih subjekata međunarodnog prava;

3. Analiza

Nakon uspješno savladanog predmeta student će moći:

- analizirati procese nastanka međunarodnopravnih normi zaštite ljudskih prava s obzirom na različite razine zaštite i u odnosu na suverenost država stranaka međunarodnih ugovora s područja zaštite ljudskih prava ponajprije imajući u vidu međunarodnopravnu determiniranost kategorije *domaine réservé* država;
- razlikovati međunarodnopravne institute i mehanizme zaštite ljudskih prava s obzirom na različite vrste i prirodu prava, kao i s obzirom na njihove nositelje, te usporediti domašaj pravnih normi i mehanizama zaštite s obzirom na specifičnosti različitih razina te zaštite;
- kategorizirati međunarodnopravne norme i mehanizme zaštite ljudskih prava, kao i njihove, međunarodnim pravom često zajamčene tek minimalne standarde;
- ispitati primjenu međunarodnopravnih normi i mehanizama zaštite ljudskih prava u suvremenoj međunarodnoj praksi, ali i analizirati mogućnosti zloupotrebe tih prava, kao i kritički prosuditi prikladnost određenih oblika zaštite ljudskih prava kao pravno uređenih univerzalno primjenjivih instituta (npr. tzv. „humanitarna intervencija“, „R2P“, „prodemokratska intervencija“ i dr.).

4. Sinteza

Nakon uspješno savladanog predmeta student će moći:

- konstruirati povezanost pojedinih međunarodnopravnih instituta i mehanizama zaštite ljudskih prava različitih razina, te različitih sustava zaštite koji su nastali i djeluju u okviru raznih regionalnih međunarodnih organizacija i prakse sudskih organa koji u njima djeluju (npr. Europskog suda za ljudska prava, Međuameričkog suda i Međuameričke komisije za

ljudska prava, Afričkog suda za ljudska prava) kao i njihovu uklopljenost u cjeloviti sustav međunarodnog prava;

- formulirati zaključke o značenju međunarodnog režima zaštite ljudskih prava za ukupni položaj pojedinca u sustavu međunarodnog prava, ali također i u odnosu na državu kao subjekt međunarodnog prava.

5. Vrednovanje

Nakon uspješno savladanog predmeta student će moći:

- vrednovati značenje međunarodnih normi i mehanizama univerzalne i regionalne zaštite ljudskih prava za položaj pojedinca u suvremenoj međunarodnoj zajednici;
- prosuditi učinkovitost univerzalnog sustava, a posebice spomenutih regionalnih sustava zaštite ljudskih prava i njihov utjecaj na daljnji razvoj toga dijela međunarodnog prava;
- ocijeniti poziciju Republike Hrvatske s obzirom na obveze koje proizlaze iz međunarodnog režima zaštite ljudskih prava, posebice u okviru sustava Vijeća Europe i OESS-a;
- procijeniti efikasnost uklapanja sustava zaštite ljudskih prava razvijenog u krilu jedne organizacije u pravni sustav druge (primjerice sustava Vijeća Europe u sustav Europske unije).

II. POVEZIVANJE ISHODA UČENJA I PROVJERE ZNANJA:

Znanje se provjerava na temelju usmenog ispita.

Usmeni ispit, koji je obavezan za sve studente, sastoji se od provjere razumijevanja izvora međunarodnih normi za zaštitu ljudskih prava, te međunarodnih instituta kao i univerzalnih i regionalnih mehanizama zaštite ljudskih prava. Zatim se očekuje povezivanje i uspoređivanje različitih razina međunarodne zaštite ljudskih prava, te vrednovanje efikasnosti

pojedinih aspekata međunarodnog režima zaštite ljudskih prava, osobito kroz praksu Europskog suda za ljudska prava i Odbora za prava čovjeka.

Opće (generičke) vještine

Nakon uspješno savladanog predmeta student će steći vještine koje će mu omogućiti analizu međunarodnih normi i mehanizama zaštite ljudskih prava na različitim razinama zaštite, u odnosu na različite kategorije osoba, posebice tzv. „ranjivih skupina“ te njihovo ispravno vrednovanje. Ujedno bi student trebao biti u mogućnosti da primjenom odgovarajućih pravnih normi rješava problemske situacije povezane sa međunarodnom zaštitom ljudskih prava. Stečene vještine omogućit će studentu da se na odgovarajući način služi relevantnim međunarodnim dokumentima normativnog sadržaja (međunarodni ugovori; sudske odluke, napose presude Europskog suda za ljudska prava, i odluke drugih regionalnih sudova, kao i tzv. ugovornih međunarodnih tijela za zaštitu ljudskih prava, napose Odbora za ljudska prava; rezolucije, preporuke itd.). Također, nakon uspješno savladanog gradiva student bi trebao razviti sposobnost sagledavanja zaštite ljudskih prava u kontekstu specifičnosti međunarodnog prava kao nehijerarhijskog, horizontalnog pravnog sustava što međunarodnu zaštitu tih prava nužno razlikuje od one u unutrašnjim pravnim porecima država.

Praćenje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i oblici provjere znanja

U fazi pripreme nastavnog programa, kvaliteta se prati kroz usporedbu sa sličnim programima koji se izvode na drugim fakultetima (benchmarking). U fazi izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem pohađanja nastave, te praćenjem reakcije studenata. Studenti se u svakom trenutku mogu obratiti nastavniku osobno ili putem elektronske pošte. Nakon izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem rezultata ispita, anketom i kontaktom sa studentima nakon stjecanja diplome. Pri praćenju rezultata ispita gleda se jesu li studenti usvojili znanja i vještine koji se stječu predmetom. Nadalje, nakon izvedbe programa studente se anketira o kvaliteti izvođenja nastave. Rezultati ankete uzimaju se u obzir pri izmjenama nastavnog programa i metoda izvođenja nastave.

Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih kompetencija

Znanje studenta provjerava se kroz usmeni ispit.

Obveze studenata

Redovno pohađati nastavu i aktivno u njoj sudjelovati te uredno ispunjavati obveze koje odredi nastavnik na predmetu i predviđene programom studija.

Obvezna literatura

Andrassy, J./Bakotić, B./Seršić, M./Vukas, B., *Međunarodno pravo*, sv.1, 2010., §§ 35-38 (tekst otisnut sitnim i krupnim slogom).

Bakotić, B., *Pojedinac pred Europskim sudom za ljudska prava*, 1999.

Vajić, N., "Europski sud za ljudska prava", *Zbornik PFZ*, sv. 49, br. 3-4, 1999.

Vajić, N., "Duljina sudskog postupka u Hrvatskoj i praksa Europskog suda za ljudska prava", *Zbornik PFZ*, sv. 51, br. 5, 2001.

Vajić, N., "Djelovanje Europskog suda za ljudska prava s osvrtom na presude protiv Republike Hrvatske", *Godišnjak Tribine Pravnog fakulteta u Zagrebu i Kluba pravnika grada Zagreba*, sv. 1, 2002.

Vajić, N., "Some Concluding remarks on NGOs and the European Court of Human Rights", u: *Civil Society, International Courts and Compliance Bodies*, Treves, T. i dr. (ur.), The Hague, 2004.

Vukas, B., "Međunarodnopravna zaštita prava čovjeka: granice rasta", *Zbornik PFZ*, sv. 39, 1989.

Vukas, B., "Međunarodna organizacija rada i zaštita prava čovjeka", *Jugoslovenska revija za međunarodno pravo*, br. 1-2, 1989.

Vukas, B., "Opća i posebna zaštita manjina", *Zbornik PFZ*, br. 2, 2003.

Osnovna izborna literatura

Lapaš, D./Šošić, T. M. (ur.), *Međunarodno javno pravo – izbor dokumenata*, 3. izd., Zagreb, 2005.

Meron, Th. (ur.), *Human Rights in International Law*, sv. 2, 1984.

Valticos, N., "La notion de droits de l'homme en droit international", *Mélanges Virally*, 1991.

Dijk, van P./Hoof, van G.J.H.(ur.), *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights*, The Hague, 1998.

Reid, K., *A Practitioner's Guide to the European Convention on Human Rights*, London, 1998.

Matulović, M., *Ljudska prava – uvod u teoriju ljudskih prava*, Zagreb, 1996.